

Kokovartalokipsissä

Ohut kerros märkää lunta peittää maisemaa. Eteläinen tuuli kuljettaa vetisiä räntäkuuroja vähitellen vaalenevalla joulukuun alun harmaalla taivaalla. Ensimmäiset pakkaset lokakuun lopussa vaihtuivat marraskuun leutoihin lounatuuliin. Pitkään kesti lämmin, mutta lopulta jäätyivät taas uimavedet Kauniston kanavallakin. Tulevan talven ensisävelet ovat vain vaihtelua leudon ja viiman välillä. Vääjäämättömästi saapuu tammikuu ja talven valta.

Viidentenä joulukuuta, 36 vuotta sitten, oli suuri päivä siihenastisella elämäntaipaleellani. Isäni omin käsin rakentama uusi koti oli valmiina muuttoa varten, ja tuona sunnuntaina se sitten toteutettiin. Vielä muistan kuinka ne muutamat muuttokuormat ajettiin harmaan Ferkun peräkärryllä ja kannettiin sisään. Muuten oli uusi koti kalustettu uusin huonekaluin ja kapistuksin. Seuraavana aamuna herääminen isänmaan uuteen aamuun oli myös mieliinpainuva. Suomen lippua ei ollut kylläkään laittaa salkoon, se hankittaisiin sitten joskus myöhemmin, mutta kynttilät sentään paloivat ikkunalla tuona päivänä. Vanhassa paikassa, Kaunistossa, oli muuttopäivänä vielä paistettu hirvenlihapatata, ja nyt uudessa paikassa sitä oli aamuksi lämmitetty uudessa uunissa, sen tuoksu muistuu vieläkin mieleen ensimmäisen aamun muistoissa. Se lippu ja lipputanko ovat edelleen hankinnassa, pihalla kasvoi sellainen pitkä ja ohut männön turjake josta se oli tarkoitus tehdä, mutta tykkylumi sen napsautti poikki.

Viime vuonna Suomen sadatta itsenäisyyden vuotta juhlittiin perusteellisen näyttävästi koko valtakunnassa. Sata vuotta sitten, joulukuussa 1918 ei vielä nuori kansakunta ollut täysin toipunut lyhyestä, mutta verisestä kevään sisällissodasta eikä siksi jaksanut juhlia kovinkaan riehakkaasti. Kymmeniä tuhansia kansalaisia lojui vielä tuomiotaan odottamassa piikkilankojen takana. Tutkinta osallisuudesta rikoksiin tuona lyhyenä aikana oli perusteellista, ja kun nyt 100 vuotta myöhemmin voi siihen jokainen tutustua kansallisarkiston verkkosivuilla, huomaa että hyvillä mainetodistuksilla saattoi lunastaa vapautensa, tai menettää sen muutamalla epämääräisellä ilmiannolla. Ulkomaiden painostuksesta, sekä siitä seikasta johtuen että nouseva kansakunta tarvitsi osaavaa työvoimaa, ei kaikkein ankarimpia rangaistuksia pantu toimeen enää syksyllä 1918, taudit ja kurjuus korjasivat satoaan senkin edestä.

Sisällissodan jälkimainingeissa alkoi myös moraalinen sota väkijuomia vastaan; kieltolaki. Täydellinen myyntikielto kaikenlaisille alkoholijuomille. Yrittelijä-henkisille, eteenpäin kurottaville pisnes -miehille, ja – naisille koittivat kulta ajat, janoinen kansakunta maksoi mitä vain muutamasta pirturyypystä. Asialle omistautui myös muuan Fredrik Niiranen Piippolan pitäjistä, suvun piirissä Reetrikki. Trokarin ura tosin katkesi väliaikaisesti Oulun kaduilla poliisin ratsiaan. Reetrikin kävely kun oli kiinnittänyt poliisin huomion. Vaikka Reetrikki väitti oikean lääkärin kipsanneen selkensä ei poliisit häntä uskoneet vaan tarkemmissa tutkimuksissa löysivät kipsin kätköistä viisi pirtukanisteria. Vuosi ja päivä kieltolain kumoamisesta, 6.4.1933 Reetrikkinen sitten kuoli, 28 vuotiaana.

Lyhyt joulukuun alun päivä hämärtyy illaksi. Joulun kunniaksi viritetyt tuhannet valohelmet valaisevat ohuen lumipeitteen verhoamia pihamaita. Sinisen ja valkoisen lukemattomat sävyt heijastuvat lyhyen hetken jouluisessa maisemassa. Vielä puolen kuukauden ajan, päivät jatkavat lyhenemistään, kunnes jälleen alkaa pitkä matka kohti uutta kesää. Talvi on kuitenkin vielä edessä, lukuisine sinisine hetkineen.

RAUNO NIIRANEN

rauno.niiranen@suomi24.fi